

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à
Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 591. Gregorii Pap. Annus 2. Mavritii Imp. Annus 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

a Greg. li. i.
epist. 29.CLAVES
DE SEVEL-
CHRO S.
PATRI
GREGO-
RIUS AD
DIVERSOS
MITTIT.b Greg. li. i.
epist. 30.* hinc et ad
eff. (odali-
tates, ex
vite Gra-
ca.VIII.
DE VIV
CLAVIM
SAPIENTI
S. PATRI.c Greg. de
glor. mari.
lib. 1. c. 23.

IX.

d Greg. li. i.
epist. 31.
OPPRES-
SOS EPI-
SCOPOS
EVANGELI-
ZACVRAT.e Greg. li. i.
epist. 30.f Greg. li. i.
epist. 37.g Greg. li. i.
epist. 37.h Greg. li. i.
epist. 37.i Greg. li. i.
epist. 37.j Greg. li. i.
epist. 37.k Greg. li. i.
epist. 37.l Greg. li. i.
epist. 37.m Greg. li. i.
epist. 37.n Greg. li. i.
epist. 37.o Greg. li. i.
epist. 37.p Greg. li. i.
epist. 37.q Greg. li. i.
epist. 37.r Greg. li. i.
epist. 37.s Greg. li. i.
epist. 37.t Greg. li. i.
epist. 37.u Greg. li. i.
epist. 37.v Greg. li. i.
epist. 37.

in Ecclesia Patriarcha, subrogatam diu ante Gregorio, dicens in fine: *Præterea sicut Patriarcha alius, vel Patriarcha, ita & Synodus vobis epistolam direxit: quia apud me semper hoc est, quod ex omnipotenti Dei munere acceptum esse, non quod voluntate hominum putamus non esse. Addidit & litteris domum, nempe clauis S. Petri: ait enim ad finem epistolæ: Amatori vestri beati Petri Apostoli vobis clauis transmissi, quæ super agros posita, multis solent miracula conferre. Sed & ad Andream a virum insignem iudem clauem misit habentem intus de eiusdem S. Petri cænis limaturam: nam ad finem epistolæ eadem, quæ superius ferme verba habet, cum ait: *Præterea sanctissimam clauem à sancti Petri Apostoli corpore vobis transmissi, quæ super agros multis miracula solet conferre: nam etiam de eius cænis interius habetur. Eadem igitur cæna, quæ illa sancta collata est, sensu, colla vestra sanctificat. Totidem habet etiam verba in epistola ad Ioannem Exconsulem Patricium & Quæstorem, cum illi idem munus imperitur: hic enim quod plus ceteris Gregorium diligebat, eo sollicitius procurauerat apud Imperatorem, ut delectus Pontifex probaretur. Ad quem inter alia Gregorius h: *Vobis quidem omnipotenti Deo, qui bono animo fecisti, bona eterna retribuatur: sed me à tanto luci huius periculo, qualiter voluerit, absolvat: quia si me peccata vitæ merentur, non Romanorum, sed Longobardorum Episcopus factus sum, quorum synodus in ista est, & gratia panis hec idcirco Gregorius, quod vniuersa Italia gente esset Longobardorum repleta, quæ fera & dura ex beneficiis effici soleret truculentior.***

Quod vero ad clauis spectat & corpore sancti Petri, ut ait, mitti solitas: quoniam frequens est eadem ad diuersos pietatis ergo mitti munera ab ipso sancto Gregorio, hic tibi repetenda opportuno videntur, quæ de eisdem clauibus superiori tempore ex Gregorio Tarontensi sunt recitata ex commentario de gloria martyrum, ubi post alia hæc addit: *Multum & clauis aureas ad referendos cancelli beati Petri, Principis Apostolorum videlicet, facimus, qui eas ferentes pro benedictione priores accipiunt, quibus infirmitatem tribulantium medentur: omnia enim fides integra præstat. Quanta vero & quam miranda consuevit Deus per huiusmodi clauis operari miracula, elicit etiam ab hostibus testimonia suo loco superius recensuimus: quanta præterea ex sudariis episcopis ad motus, quæ brandea, siue palliola, aut sanctuaria dicta reperies, miracula manare solent, ex vtroque Gregorio satis superius dictum est.*

Laborans interea Gregorius Papa in ministerio pastoralis, sollicitus erat oppressiones Episcoporum subleuare: quod enim sciret blandum d. Hartensi Episcopum detineri à Romano Exarcho Ravennæ, ut eum de manibus illius vindicaret, iussit, ut in causa eius coegetur Synodus, & deponeretur, si obnoxius criminibus repperitus fuisset, sin secus, in suam restitueretur Ecclesiam. Non solum enim criminalla Episcoporum iudicia procul abierat, ut à Præfatis indicarentur, sed quæque alia minora si haberent ipsi Præfati aduersus Episcopos, non nisi per Episcopos indicari ipsimet petere consueverant, ut constat ex eiusdem Gregorii epistola ad Malchum & Episcopum in Dalmatia data. Sicubi autem audiret siue clericos, siue laicos à Præpositis afflictari, continuo illis prelo esse non desinit: eiusmodi plane argumenti est epistola f. ad Gennadium Patricium Exarchum in Africa, cum accepisset illuc Theodoro Magistro militum subditos male haberi: de quo etiam repemendo scripsit gad Honoratam diaconum.

Sollicitum vero eundem Gregorium semper super Episcopos inuigillasse, ut animarum saluti iisdem inuigilarent, plane declarat perbreuis eius epistola ad Proiectum Narnicem Episcopum data hoc anno, mense Septembris, verbis istis h:

Peruenit ad nos, peccata imminuentibus, in civitate vestra Narnicis immortalitatem omnino grassari: quæ rei nos nimis afflicti. Quamobrem saluante fraternitatem tuam modis omnibus faciemus, ut à Longobardis, siue Romanorum, qui in eodem loco degunt, admonitione, sine exhortatione, nulla ratione sitis, & maxime à Gentilibus & hæreticorum, ut ad veram relligione

*fidem Catholicam conuertantur. Sic enim aut divina noscitur pro sua celsitudine conuenire, & in hac vita solueret: aut, si eos migrare contigerit, à suis (quod magis optandum est) transiret facinoribus absoluti. Hac ad Narnicem Episcopum Gregorius: in quo & illud mirandum, quod cum in dando effusissimus esset, in accipiendo continentissimus semper exstitit. Est de his dignum exemplum in ipsius litteris ad Felicem Messanæ in Sicilia ciuitatis Episcopum, in quibus inter alia hæc habet: *Nobis de cetero ne quid transmissum re debeat, inuidentur. Et quoniam non delectamur semini: Palmatiani, quos tua direxit fraternitas, cum gratiarum actione suscepimus: sed et nos quod exinde potuisset sentire dispendium, deo precamur precio remoueri, & ad fraternitatem tuam transmissum integritatem hæc ipse.**

Sed quid per Palmatianos intelligat, haud satis explicat. At obscurus locus elucidatur per Cassiodorum, qui in epistola ad Anastasium suadet esse intelligendum vinum ita nominatum: etenim cum præfata via recenset, Palmatianum adnumerat. Sed cur ita dictum: nam ibi via Palmatia, ita à Plinio appellata, ex qua vinum Palmatium idem fortasse, quod Palmatianum: Scimus maiores etiam ex palma arbore potationem conficere consueuisse: nam S. Hieronymus ait: *Palmarum fructum exprimuntur in liquorem. Sane quidem & Philostratus in Apollonio n. vinum ex palmarum fructibus edaci testatur, & Strabo in Arabia vinum ex palmis confici solitum, æque adhibetur.*

Verum nequaquam de his intellexisse Gregorium puto: sed potius ex ratione loci apparere esse locum de illo vini genere, quod dicebatur Palmatianum: de quo audi Cassiodorum: *Vinum quoque, quod laudat, quod Palmatianum nominant antiqui, nos sibi, à fructu, sed quæ sitilitate, perquirere: nam licet inter vna Bruttia videtur extremum, factum tamen est pene generalis quoniam præcipuum. Ibi enim reperitur & Gætare par, & Sabon finis. & magna odoribus singulare. Sed quia illud famam sui nobilissimum vocat: hoc & in suo genere nimis elegans perquiramus, ne prædientia maiorem aliquid appellat videatur improprum (quod scilicet ob eius excellentiam nominat Palmatianum). Est enim suauis pinguedine, mollior et assuam, vinacitate præmissa, mare volentem, candore quoque perspicuum: quod ita volute ore rutilant, ut merito illi à palma nomen videtur imposuisse. Viscera defusa contringit, vultus à madida defecit, lassum reficit peluis: & quod vix valet implere potum arte compositum, hic naturaliter præstat infusus. Huc quoque de Palmatiano vino Cassiodorus: quod pretiosum sanctus Gregorius accipere dono noluit, sed vendidit: & cæ, qui dederat, misit pretium.*

Ceterum Gregorius, qui non vult ab Episcopis munera accipere, eisdem erga coepiscopos pius pater monnet, ut sint misericordes. Etenim cum anno superiori (ut vidimus) in censione Anatum sub duce Grigano, siue Giano, perturbata essent regiones Orientis, expellique Episcopi cum populis à sedibus suis, cum iussisset Imperator eisdem profugos & extorres ab Episcopis illis alii: id ut libenter faciant, mox eos sanctus Gregorius datis ad ipsos his litteris p:

Letum excellensimam viri filii noster, Præpositus per litteras scriptas suis nobis indicasse dignoscitur, ad se sacri apostolici destinatum, iussu fuisse. Episcopos, quos à propriis locis hostilitate furor expulerat, ad eos Episcopos, qui nunc siquæ in locis propriis degant, pro sustentatione & stipendio presentis vite esse acceptandos. Et licet ad hoc fraternitatem vestram ipsi Principali admontat: habemus tamen minus his mandatum ætate transire, quo ad hoc terribili peragenda compellimur, ut non discipulos & coepiscopos nostros, sed ipsos etiam, quos nobis conuicti patimur, cum oportunitas apostolice, in conspectu submissi necessitatem carnalium diligamus. Oportet ergo vos ad hanc rem & cælesti primum Principi obediunt existeret, & imperialibus etiam in fionibus consensire: quatenus fratres coepiscopos nostros, quos & capitaneis, interfratrumque necessitatem apostolica caritativum, debeat consolando, committitque videri, cum in fidei fessis sustentationibus libenter succipere: non quod ex hoc rationem Episcopalis chronologica dilaturatur, sed ut à fidei

VINDO-
STANIA
MORIT-
RO.

XIX.

Greg. II.
177. 42.

INVI-
TUM HA-
RITICO-
BYM EL-
VELITUR.

FABULIA
DE FELIX
SACERDO-
TUM.

Mag. 16.
cent. 1. c. 7.
cent. 1. c. 8.
cent. 1. c. 9.
cent. 1. c. 10.
cent. 1. c. 11.

EX GREGO-
RIO OMNI
NORTEL
LITUR.

XX.

Greg. II.
177. 42.

implesset aditum, anno quadragesimo ordinationis sue, inar-
doscit quatuor fove corruptos, ad extrema delictum est. Sed cum
eum presbyteri sua confiteretur, solati iam mendicium quatuor mot-
te digneant, si quod adhuc ei vitale speramen inesse, narium
eius appropinquat ante digneant. Quod ille sentiens, cum trans-
finitu inerat status, quantum aduisti valuit, ut loqui potuisset, in-
ferensque spiritus calidus vocem, atque erupit, dicens: Recede a
me, mulier, adhuc igniculus vivit, pacem tolle. Illa igitur reced-
ente, crescente virtute corporis, cum magna copiam letitiam lamen-
te, dicens: Bene veniant domini mei: Bene veniant domini mei.
Quid ad tantillum servitium vestrum est dignari conueniret? Veni-
to, Venio: Gratias ago, Gratias ago. Cumque hac iterata crebra
recepisset: quibus hoc diceret, nisi sui, qui illum circumsteter-
ant, requirerent. Quibus illa admirando respondit, dicens: Nam
quid hic commisit sanctis Apostolis non videtur? Beatum Petrum
& Paulum primos Apostolorum non affuit? Ad quos iterum con-
uersus dicebat: Ecce venio: Ecce venio. Atque inter hac verba ani-
mam reclusit, hocque Gregorius.

Quod insuper ad continentiam pertinet clericorum,
idem S. Gregorius ad hanc tam disciplina contraxit, ubi
audire esse solutam. In Sicilia enim prauis abusus ob-
repperat, ut subdiaconi uxorem ducerent: quod ne pe-
nitent fieret, Pelagius Papa predecessor Gregorii (ut vi-
dimus) omnino vetuit atque coniunctos separari man-
davit: Gregorius autem ipse scribens ad Petrum sub-
diaconum, prohibuit, ne postquam quis subdiaconus
ordinaretur, nisi continentiam seruare Episcopo ipso ob-
dixisset: coniunctos autem ita manere voluit, ut dicitur
spes esset ad superiorem ordinem ascendendi. Cuius ab-
eum quam accepit, uxore se penitus separasset. Ex his pla-
ne testellitur, expositumque longum coniunctum illud
pudendum mendacium & inane commentum inter an-
tissimas fabulas illas adnumerandum, quas vetule, dum su-
lum dignis torquent, ad huc tam inter nunculas nar-
rare solent, siue potius inter delirantium voces somnia
recensendum: quod tamen Nouatores in gaudium em-
pretio ad clericalem destitendum celbarum exponunt,
dum fabellam hanc ex confecta epistola nomine S. Val-
drici Augustani Episcopi ad Nicolaum Papam deponitur,
his verbis conscriptam:

Beatus Gregorius Magnus Papa primus aliquando sue qua-
dam doctore vocem sacerdotibus adiecit. Deinde postquam con-
idem Gregorius insuper ex piscina sua pisces aliquot capi, piscato-
res pro piscibus sex milia captum infantium suffragiorum repe-
runt. Quam eadem infantum cum intelligeret S. Gregorius ex
oculorum foras atque pedibus ad alterum sacerdotum natam esse con-
uincit, etiam deestum, & per carum suum dignum panem fra-
tribus purgare, hactenus ex dicta epistola hystorici belli ma-
gni, demolitores Ecclesiasticæ continentie, ubique
mendaces & impii, qui & hoc in omni bus laborasse no-
scunt, ut veritatem mendacis obsecant, pietatem vero
blasphemis obruant: dum & hoc ipsum agniti viri,
non solum ne margaritam ostendant. Quis si leuiter ve-
ritatis amore tincti fuissent, quo maxime induratum esse
oportet huiusmodi, & si cuncta Gregorii scripta exerce
legissent, tanto viro plane et obissent impingere tantam
calumniam. Quis adeo frequens, tamque sollicitus as-
sertor celbarum clericorum, acque Gregorius? Quis adeo
eiusdem antiquæ legis Ecclesiasticæ diligens cultor &
vindex, ut ipse? Quot sunt de eare ab ipso epistole scri-
ptæ? Et qui magis credendum de statuti ab ipso decretis,
quam eadem ipsi non sentit, sed frequentius id proficien-
ti: Quam raro, ut cum illic querens assertio de Gre-
gorio aduersus ipsam Gregorium contrarium scriptis
proflitem asserti possit sine rila, & recipi sine stoma-
cho?

Et ne quis putet penitus Gregorium etiam subdia-
conis uxores adimentum (ut taceamus de diaconis ac
presbyteris) que hoc anno de his scripsisse vidimus, ex-
dem repetit Indictione duodecima scribens ad Leonem
Episcopum Citanensem: sed & in Concilio Romano
habito anno decimo sexto Mauritii Imperatoris, Indi-
ctione decima quarta, canonem de his statuti verbis illis:
Si quis presbyter aut diaconus uxorem duxerit, anathema sit. Quot

insuper sunt eius epistole, quibus prohibet habere
cum clericis feminas, illis exceptis, quos canon conce-
dit? Que demum nouissima de his Gregorii sententia
fuerit, vltima eius consule scripta: sed illa non preter-
mittas, quibus ad Augustinum eum Angliam missum
decedendo multa respondit, & inter alia illud, ne per-
mitat uxores ducere clericos in sacris ordinibus consti-
tutos. Sed & quam seuerus exactor ipse fuit pudicitie
facorum ministrorum, vel ex istem cognosce eius scri-
ptis ad Augustinum, cum pollutus in fornicatione ex-
trapula precedenti, ut abstinere facit celebratione mys-
terii admonet. Qui cum de laicis cum uxoribus ad-
mixtis abunde agit, an Eucharistiam sumere debeant,
cur de sacerdotibus uxoris æque (ut arguuntur ex-
gri) nihil tractat, nisi quia de his, que omnino non est
nec dubitare quis posset? Cum igitur, quæ de his factis
semper Gregorii sententia, ex scriptis ipsius toties confir-
mata noscatur: quis locus vltimus potest esse adeo vana
fingentibus?

Sed quod vindicamus Gregorium Papam à tanta
calumnia, vindicemus modo & sanctum Valerium à
suspicionibus ipsius nomine impostura. Cuius sunt nuper Au-
gustine res ab eo geste ex diversis locis summa diligenter
collectæ, in commentarium vnum redactæ, in cuius pre-
fatione discitur auctor hac habere: scilicet ad hanc impu-
sio enim nebulosa epistola Valerii aliquando vniue redi-
tam, sed cum ea ad Nicolaum Pontificem scripta sit: Nicolaus au-
tem Primus postquam viginti annis ante Valerium natum fuit
mortuus, Secundum Pontificatum obsequio, & quod eorum
anno post eum mortuum inuit: ferre sit sua sporte, quatuor
mendacium asse afferre, plumbis cordi, in ipsius pontifici. Ex
his tam certis demonstrationibus eorum nec minus
mendaciorum textores eo contingunt, ut aliam effin-
gant Valerium Episcopum Augustinum, quem nec
Augustini ipsi, neque alii vel audire norunt. Quod si
tamque ac desecent probationes, aduersus quas nihil
quod mendacium libi vendiderit: adhuc ex ipsius com-
mentum contextu falsitas redarguitur: adeo ut illi
Davidicum iure usurpare queat: Mortui sit iniquus il-
li. Quoniam modo, rogo, fingi simul possunt, quæ in-
dem epistola commenticia ita leguntur: Vxoribus sanctis
aduenit: demole paulo post, cum idem Gregorius insuper ex piscina
sua pisces aliquot capi, piscatores pro piscibus sex milia captum
infantium suffragiorum reperunt? Quomodo, inquam,
paulo post sanctum decessum potuit tale quid accide-
re, & non saltem plures annos oportuerit expectare, ut
tot tantum nascerentur infantes? Sed & quomodo libe-
aditas parere omnibus sex mille numero infantium pro-
fectioribus potuit nocturno tempore ad piscinam cum
certum fuit, piscinas illas, in quibus pisces assueti so-
lent, non fuisse omnibus publicas, sed optine ecclesi-
as? Siccanis ne erat Tiberis, qui interit vrbem, vix ad
fecus tanta Commoditate pretermittit, quæ eorum ad
infantium necem piscina Gregorii? Sed iam plus satis,
quam opus fuerit, immorari sumus in huiusmodi ven-
tendis quæstionibus, quæ tamquam gemme in suis historiis
sunt à Nouatoribus collectæ, ut in recondere & oscum-
tes decipiant, conficiantque morte suo ex huiusmodi po-
leis atities, quibus nominis luteos demoliturus patens
addictos nimium crapulis atque libidinis homines
libenter audientes, quæ voluptatis carnis latissimum
viam parent.

Sed ad Gregorium redeamus, qui hoc anno, ad bene
instituentiam in clericis Ecclesiasticam disciplinam, ad
diuersas literas dedit, quibus iussit vnitum transgredien-
tes: & inter alios ad Ianarium Episcopum Episco-
pum de Liberato diacono super quo facti diaconi Car-
dinales super egredi saragente: quem vltimo loco in-
ter diaconos consistere voluit. Delinquentes præterea
clericos illos, qui Venetianæ Ecclesiæ dispenses vici-
silia, Iudæo vendiderunt, ne per argenteos calices doli-
conas cum delphinis duas, & de alio coronis libe-
rare vasa ista ad vnum huminum) insuper & galliam
iora se relega: immo adit ad penitentiam, ubi lacerum
delictum

VINDO-
STANIA
MORIT-
RO.

XIX.

Greg. II.
177. 42.

INVI-
TUM HA-
RITICO-
BYM EL-
VELITUR.

FABULIA
DE FELIX
SACERDO-
TUM.

Mag. 16.
cent. 1. c. 7.
cent. 1. c. 8.
cent. 1. c. 9.
cent. 1. c. 10.
cent. 1. c. 11.

EX GREGO-
RIO OMNI
NORTEL
LITUR.

XX.

Greg. II.
177. 42.

delictum

delictum expiatur, de his scribens ad Anthemium a subdiaconum. Item & epistolam ad Petrum subdiaconum deinde, mandans eidem Sacerdoti atque Leuitas delinquentes in monasterium tradi. Ac licet delinquentes coartent, ita diuque ministrantibus bene prospexit, ne quid illis deesse vellet, ut sicut ante, ad Ecclesiam, cui seruiunt, eandem, quam solebant, cum iam essent, supererant. Hæc de his, que pertinent ad Ecclesiasticam disciplinam.

Quod vero ad loca spectat, quoniam complures ob beatissimum continebat Ecclesiam relicta esse abique ministerio, eandem vicinis Episcopis curam mandauit, ut necessarios causa in illis constituerent presbyteri, qui ex more baptizarent infantes, & ex hac vice migratio non patientiam impetirent. Extant de huius litterarum Episcopum Sipontinum de Ecclesia Canusina, & alios Episcopum in Corsica de Ecclesia Sagone. Cum & vacantes alias Ecclesias Episcopis nouorum Episcoporum electione curauit implendis, nempe Ariminensem, Persinensem, & Neapolitanam, cum eundem interitus missus esset Paulus. Porro eius in quibus hæc tempora habuisse cognoscitur, ut delinquentes eligerent, vel nuntius donec deligere peruenirent, nuncius Romanus Pontifex quem velle daret illi potestatem, habentur hæc expressa in epistola ad Ariminensem Episcopum. Transiit ad Episcopum Tarentinum in Corsica ad Ecclesiam Sipontinam, eo quod prior illa Ecclesia ab hostibus perita diuina esset. Complures insuper in Sicilia Episcopos quibus delicta cognoscens, quod eorum Episcopos ob eundem depositi essent, per Petrum diaconum in illis Episcopos, nulla contraria obstante commendare. Ex quibus apparet Romanum Pontificem in quibus, huiusmodi ministerium salute, abrogare consuevit, cuius delictorum Ecclesiarum antiquas consuetudines.

Quod vero ad loca spectat, dedicationem diuersarum Ecclesiarum faciendam mandauit: haud enim fas erat tantis Romano Pontifice, Ecclesiam aliquam delictis, ut per eam Gelasii Papæ auctoritate, quod quidem non intelligendum potest in prouinciis Orientis Patricius subiectis. Cum vero dedicantur Ecclesie, præter alia solemnibus ritibus exhiberi solita, præcipuum est, ut illæ agantur, in quibus pauperes quod ferret: at quanta illæ exhiberentur impenia, ex eodem Gregorio accipe, ubi ait: Quia ecclesiam tuam, debere nam ipsa dei spiritum concurre: proinde rationem, ut ad celebrandam dedicationem dare debeat ad regendum pauperum in aut solido decem, vnde arboris triginta annorum macti duntaxat, alio error datus, veritatem duodecim gallos annos hæc ipse ad Petrum diaconum pro dedicatione ecclesiarum sanctæ Mariæ, ad supplendam inopiā eius, quæ debeat Ecclesie: quæ reddidisse volumus ad regendam retentum hactenus veterem usum sacra-mentum, in quibus votatis pauperibus, una simul duntaxat ferret.

Quod vero ad res pertinet, Ecclesiarum, si eas voluit ecclesiasticas, reuocari alienam nihil ab eis possideri geruntur: hincque accedit, ut domum cuiusdam Petronii, iuxta appositum titulo a Defensore Ecclesie venditam, domino suo statim restituendam mandauit. Eiusdem alius de huiusmodi Fiscalibus Ecclesiasticis titulus. Porroque monuit Episcopos Siciliæ, ut cauerent, ne quibus falso nomine Defensorum Romanæ Ecclesie duntaxat prædarentur substantias. Voluit etiam, ut prædarentur Ecclesie Tarentinensi occupata ab Antiquis Romanæ Ecclesie eidem redderetur. Ceterum qui voluit aliena bona Ecclesiarum ministris antequam, idem magnopere cautum voluit, ne aliquo modo Ecclesie per sanctionem inuaderetur. Nam quid ad Petrum diaconum missum in Siciliam ad regendam ecclesiam, monuit, quod ante sacrosanctum beati Petri.

tri Apostoli corpus potestatem patrimonij eius accepit. Et licet hinc scripta decernant: quod vilitatem patrimonij impedit, fieri nullo modo permittat: quia nec nos sine ratione aliquid delisse remittimus, vel dare disponimus. Rursus vero quam fuerit totum Ecclesie tenacissimus custos, ut tamen inde mutari aliorum voluerit semper esse consilium, indicant eius litteræ prolixiores datæ ad eundem Petrum, dum in fine illarum eiusmodi contestationem habet: Hæc omnia sollicitè perlege, omnemque illam familiarem negligentiam tuam possone. Scripta mea ad rusticos, quæ direxi, per omnes massas fac relege, ut sciam, quid sibi contra violentias debeant defendere ex auctoritate nostra: et sique vel autentica, vel exemplaria nostra dentur. Vide, ut omnia abque immutatione custodias: quia de his, quæ tibi pro seruanda iustitia scribo, ego absoluo. Et tu si negligis, obligaris. Terribilem iudicem considera. Et de aduersariis illius nunc tua conscientia contrisecat, ne tunc sine causa tunc teneat, cum coram illo calum et terra tremuerit. Audisti, quod volo: vide, quid agas.

Ita quidem tanta cum energia Gregorius, quod sapientissimi, qui fideliores videri volunt, ut in Ecclesie arcem quid inferant, cuncta distorquent & extorquent, corradunt & corrodant, sacrificium se Deo magnum ob id offere putant, sed de rapina minime Deo gratum, de quo in Ecclesiastico: Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Quam autem ab his longe abesse voluerit suos ministros Gregorius, legas dictam epistolam, & alias id genus scriptas. Ita quidem in his, quæ spectant ad contritus. In his autem, quæ pertinent ad delicta, illud admonuit, ut ex delictis alienis commodum nullum Ecclesie Filicus sentiret: nam quod ad laicos Ecclesie subditos pertinet, in eadem ad Petrum epistola hæc habet: Cognovimus etiam, quod si quis ex familia culpam fecerit, Ecclesia non in ipso, sed in eius substantia vindicatur, quod improbat. Et de sacerdotibus, vel aliis clericis delinquentibus, ita inseruit: De lapsis Sacerdotibus & Leuitis, vel quolibet ex clero, observare te volumus, ut in rebus eorum nulla contaminatione miscaris: sed pauperum monasteria require, &c. Stenim non putauit mittendum in cibonam ludæ impij & avari, in his vero continentes, sed in piam usum precium sanguinis conuerterunt: quid agere decet Ecclesiam Christi? Quæ de re post S. Gregorium, & aliorum decreta Pontificum, sancte pieque & sacrosanctum Concilium Tridentinum admonuit, ut si quæ ab istiusmodi penæ exigantur, ipse sint profuturæ pauperibus.

Rursum vero ita semper comparatos voluit Ecclesie reum ministros Gregorius, ut in administratione bonorum, non Ecclesie emolumenti tantum, sed semper ratio pauperum haberetur. Hinc ad Anthemium subdiaconum: Non solum, inquit, frequentibus præceptionibus, sed etiam presentem te sapienter me monuisse meminimus, ut illic vices nostras non tantum pro vilitatibus Ecclesiasticis, quantum pro substantiis pauperum inuestigabis fongeris, & eos magis a circuliter oppressoribus vindicari. Et in fine: Iterum atque iterum experientiam tuam necessario subiungimus, ut illic si qua inter pauperes & Romanam Ecclesiam sanctam quæstiones vertuntur, omni mentis integritate discutias, sique patrimoniales vilitates peragas, ut a benignitate iustitia non recedas. hæc ipse, qui nullo pacto voluit Romanam Ecclesiam cum alterius Ecclesie iactura locupletari, sed quam exactissime intra cuiusque peruehigari, edi, & sollicita disquisitione examinari, ut videtur est in litteris hoc anno datis ad Laurentium Ecclesie Mediolanensem Episcopum de redditibus ex patrimonio in Sicilia existente, de quo extat epistola Theodotici Regis n. data ad S. Eustorgium Mediolanensem Episcopum: sed de his iam suo loco dicemus.

Habebat Romana Ecclesia locupletissima vbique toto orbe terrarum patrimonialia, non in Italia solum & Sicilia, sed & in Asia: ut vidimus superiori tomo, & in Gallis, ut suo loco dicemus, atque in Africa. Hæc vero cum iam cultorum defectu destituta pene haberentur, Gennadii Exarchi in Africa diligentia ad pristinum cultum restituta fuisse: cuius rei gratia idem a Deo ma-

QVALES
ELLE VO-
LVERIT
BONORVM
ECCLESIA
MINI-
STRORVM
q Greg. li. i.
epist. 42.

XXVI.
REDA-
GIVIT
NIMIS A-
VIDITAS
MINISTRO
RVM.
i Eccle. f. 3.

XXVII.
f Greg. li. i.
epist. 13.

f Greg. li. i.
epist. 80.

u Apud
Cassiod. lib.
2. epist. 29.

XXVIII.
PATRIMO-
NIA ROM.
ECCLE. IN
DIVERSES
PROVIN-
CIAS.

habet enim hæc in epistola hoc anno mense Iunio ad ipsos data d. Plurimi quidem Iudaica religionis viri in hac provincia commorantes, ac subinde in Massilia partes pro dispersis negotiis ambulantes, ad nostram perducere nostram multos confitentium in illis partibus Iudeorum, vi magis ad fontem baptismatis, quam ad predicationem perducit. Nam intentionem quidem huiusmodi & laude dignam censeo, & de Domini nostri dilectione defendere profiteor. Sed hoc eundem intentionem nisi competenti scriptura sacra comitetur effectus, timeo ne aut mercedis opus ceteris de non proveniat, aut iuxta aliquid, animarum, quas eripi volumus, (quod absit) dispendia sublequantur. Dum enim quidam ad baptismum fontem non predicationis suavitatem, sed necessitatem peruenit, ad pristinam superstitionem revertens, inde deterius moritur, vnde renatus esse videbatur. Fratritas ergo vestra huiusmodi hominum frequentem predicationem promoveat, quatenus multare veterem vitam magis de doctoris suavitatem desiderent. Sic enim intentionem vestram recte perficitur, & conuersi animi ad priorem demum vomitum non inuolunt. Adhibendus ergo illi est sermo, qui & errorum in istis finibus erit debet, & predicanda, quod in his tenebris, illuminet: ut pro his admonitione frequentem mercedem fratritas vestra capiat: & eos, quantum Deus donauerit, ad nouam regenerationem viam perducant. hæc ad dictos Galliarum Episcopos S. Gregorius. De Theodoro Massiliensi dicta sunt plura tomo superiori ex Gregorio Turonensi, ex quo etiam apparet Virgilium haud pridem fuisse, viuentem Theodoro adhuc, & ipso cedente, creatum Episcopum Arelatensem. Sed de Iudeis alias etiam vexatis in Gallis, ad actusque ad suscipiendum baptismum, æque superiori tomo narratum est. De iisdem rursus Iudeis non persequendis, sed benignitate ad fidem alliciendis, dedit hoc eodem anno idem Gregorius epistolam ad Petrum Episcopum Tarracensem.

Quodam autem esset munus Chartularii (quod de his insequenti fit mentio in Annalibus) hic obiter dicendum. Atque primum illud intelligendum, quod Latini Chartularium appellabant, Græci Charteophylacem nominabant. Ceterum maioris hunc hunc adnotatus in Ecclesia Orientali, quam in Occidentali, exis, quæ scribit Theodorus in Responsionibus super. Causæ hunc iudicia Ecclesiastica loco Pontificis, ceterum fuisse tam in Occidente, quam in Oriente, ceterum.

Veneris Oriente fuisse Chartularium amplissima potestatem, abunde satis docet idem Theodorus in Medietate. Hæc Responsio: vixit qui carat iudicia, quæ etiam Pontificum ad Patriarcham pertinebant, vnde idem Theodorus & manus Patriarchæ. Huius erat infirmitas, ut annuam auream, & ante pectus Patriarchæ adnotatum in hac Rationalis Aræonis: cui & in ipsius uocantur dicit Patriarcha in manu clauis, summam quoque collam significans potestatem. his accedebat, quod in consuetudine pileo aut ornato. Sed quod his omnibus præterea, illud est, quod cum Chartularius ordinis diuisionem tantum esset, in publicis tamen consuetudinibus ante Episcopos; licet sepe, sed frustra ab Episcopis de causa fuerit reclamatum. Porro cum præcedendum esset, vebatur Chartularius mulo, qui (sicut Patriarcha vi solebat) ornatus esset lineo albo, cuius præterea aut conspecta, habens satellitum excubantem. Rursus vero ipsi soli post Patriarcham catechizantem populum in Ecclesia docere licebat, idem tamen. In iudiciis autem, ubi cumque adesset, personam præcedebat Patriarchæ, magno in iudiciis tribunali, & causis tantum tam criminales, quam civiles, duodecim habebat sub se notarios ex sede Patriarchali fidem habentes. Hæc & alia de eminenti Chartularii dignitate Theodorus, in his locis, quæ spectant ad Constantinopolitana Ecclesiam.

Ceterum, quod illi modum Chartularii ante Episcopos sequebatur, non id accidit in æcumenicis Synodis, in quibus sequebatur, sed præfatus erat suæ functioni. Ceterum præter Chartularium, sine Chartophylax, Chartophylax, vnde & nomen accepit: & ex Chartophylax præfatus scripta, quæ in Synodo agenda essent. Eundem Chartophylacem idem, quod Latini Archidiaconum dicunt, locum scilicet, ubi scripturæ publicæ ad consuetudinem perpetuam memoriam allentur. Hæc hæc pluribus expressa in Actionibus decimate etia & decimate quarta Synodi. Hæc præterea in Responsione & statum Episcopi Citi, eius fuisse, sigillum scriptis impetente. Quod vero spectat ad Chartularios Romanæ Ecclesiæ: eui eundem munus essent, ut iudiciis Ecclesiasticis præficerent, & chartarum publicarum custodiam, quam Constantino tamen inferioris noscantur fuisse dignitatem, quam Constantinopolitani. At de Chartulario factæque causa Donatistarum hæc tamen.

Quem igitur vidit auctoritate Apostolica Gregorius scripta sui inuoluisse Orientem, iustitiasque Africam, eundem persequantur Gallias aduenit. Ita plane, cui uoluntate vniuersalis Ecclesiæ incubebat, oportuit eum recte quibusdam penitus fecti litteris in vniuersas Christianas regiones. Quod enim accepisset, apud eos compellat uolentia laudat ad fidem: ne id penitus fieret, scribit ad Virgilium Arelatensem, & Theodorum Massiliensem Episcopos, Apostolica auctoritate prohibuit:

Adm. T. 1. 1. 1.

habet enim hæc in epistola hoc anno mense Iunio ad ipsos data d. Plurimi quidem Iudaica religionis viri in hac provincia commorantes, ac subinde in Massilia partes pro dispersis negotiis ambulantes, ad nostram perducere nostram multos confitentium in illis partibus Iudeorum, vi magis ad fontem baptismatis, quam ad predicationem perducit. Nam intentionem quidem huiusmodi & laude dignam censeo, & de Domini nostri dilectione defendere profiteor. Sed hoc eundem intentionem nisi competenti scriptura sacra comitetur effectus, timeo ne aut mercedis opus ceteris de non proveniat, aut iuxta aliquid, animarum, quas eripi volumus, (quod absit) dispendia sublequantur. Dum enim quidam ad baptismum fontem non predicationis suavitatem, sed necessitatem peruenit, ad pristinam superstitionem revertens, inde deterius moritur, vnde renatus esse videbatur. Fratritas ergo vestra huiusmodi hominum frequentem predicationem promoveat, quatenus multare veterem vitam magis de doctoris suavitatem desiderent. Sic enim intentionem vestram recte perficitur, & conuersi animi ad priorem demum vomitum non inuolunt. Adhibendus ergo illi est sermo, qui & errorum in istis finibus erit debet, & predicanda, quod in his tenebris, illuminet: ut pro his admonitione frequentem mercedem fratritas vestra capiat: & eos, quantum Deus donauerit, ad nouam regenerationem viam perducant. hæc ad dictos Galliarum Episcopos S. Gregorius. De Theodoro Massiliensi dicta sunt plura tomo superiori ex Gregorio Turonensi, ex quo etiam apparet Virgilium haud pridem fuisse, viuentem Theodoro adhuc, & ipso cedente, creatum Episcopum Arelatensem. Sed de Iudeis alias etiam vexatis in Gallis, ad actusque ad suscipiendum baptismum, æque superiori tomo narratum est. De iisdem rursus Iudeis non persequendis, sed benignitate ad fidem alliciendis, dedit hoc eodem anno idem Gregorius epistolam ad Petrum Episcopum Tarracensem.

Inuoluit præterea hoc anno idem Pontifex litteris suis Hispanias, prouocatus consultatione sancti Leandri Episcopi Hispanensis. Accidere enim ex more solebat, ut cum aliqua de sacris ritibus questio verteteretur, licet à viris doctissimis, quid agendum esset, plenissime alferetur: nihilominus ea de re, quid Apostolica Sedes definiret, rogata de his sententia, expectaretur. Cum igitur ob Actianos (ut vidimus tomo superiori) recens ad Catholicam fidem conuersos in Hispania de trina in baptismo meritione controversia orta esset, & sanctus Leander cum aliis Episcopis optime respondisset: nihilominus idem voluit consulisse Romanum Pontificem, qui ad eum ita respondit g. De trina vero meritione baptismi nil respondere verius potest, quam quod ipsi senserint: quia in vna fide nihil esset sancta Ecclesia consuetudo diuersa. Nos autem, quod tertio mergimus, triduanæ sequitur sacramenta signamus: ut dum tertio infans ab aquis elucitur, resurrexerit triduanæ temporis exprimat. Quod si quis forte etiam pro summa Trinitatis ueneratione estimet fieri: neque ad hoc aliquid obstat, baptizando semel in aquis mergere: quia dum in tribus personis vna substantia est, reprobabile esse nullatenus potest, infantem in baptismo in aquam vel ter, vel semel immergere, quando & in tribus meritionibus personarum Trinitas, & in vna potest Diuinitatis singularitas designari. Sed quia nunc usque ab hereticis infans in baptismo tertio mergatur, sciendum apud vos esse non censeo: ne, dum meritiones numerant, Diuinitatem diuidant: dumque quod faciunt, faciunt, se morem nostrum fuisse gloriantur. hucque de his Gregorius, plane docens, cum hereticis (quantum fieri potest) neque in bonis communicandum, cum eadem illi non bene, sed male, diuersa videlicet peragant intentione.

Quod vero S. Leander eundem S. Gregorium de conuersione Reccardi Regis Gothorum ad fidem Catholicam vna cum gente Gothorum huiusmodi litteris certior fecisset: idem Pontifex ad hæc ista: Explere autem loquendo nullatenus valeo gaudium meum, quod communem filium Reccardum gloriosissimum Regem ad Catholicam fidem integerrima agnoui deuotione conuersum. Huius dum mihi per scripta vestra mores exprimitis, amare etiam quem nescio, fecisti. Sed quia antiqui hosti infidias sitis, quoniam bellum durius contra viros propositis: nunc erga eundem solertius sanctitas vestra curat, ut bene cepta perficiat, nec se de perfectis bonis operibus ex-

d Greg. li. i. epist. 45. Ne Iudæi inuoluitur ad fidem:

c Greg. Tur. hist. lib. 5. c. 23. m. 10.

f Greg. li. i. epist. 14. XXXV.

g Greg. li. i. epist. 41. S. LEANDRI CONSVLTATIO DE TRINA MERITIONE.

XXXVI. DE RECCARDO REGE IN FIDEM CONFIRMANDO.

solat.

